

Sygn. akt III CZ 156/22

POSTANOWIENIE

Dnia 21 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka (przewodniczący)

SSN Marcin Krajewski

SSN Mariusz Załucki (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa gminy miejskiej Kraków
przeciwko Związkowi w K.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 września 2022 r.,
zażalenia pozwanego
na wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt I ACa 259/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym sprawę.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z 12 grudnia 2019 r. i przekazał temuż Sądowi do ponownego rozpoznania sprawę z powództwa gminy miejskiej Kraków przeciwko Związkowi w K. o zapłatę, uzasadniając to nierozpoznaniem istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego pozwany wywiódł zażalenie do Sądu Najwyższego, w którym zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2

k.p.c. poprzez nieuzasadnione wydanie orzeczenia kasatoryjnego oraz nieprzeprowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego pojęcie nierozpoznania istoty sprawy interpretowane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na zaniechaniu zbadania przez ten sąd materialnejpodstawy żądania albo oceny merytorycznych zarzutów strony przy bezpodstawnym przyjęciu, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. np. postanowienia SN z 9 grudnia 2021 r., I CZ 77/21; z 25 marca 2022 r., III CZ 123/22, oraz z 17 listopada 2021 r., V CZ 58/21).

W niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie ocenionym przez Sąd odwoławczy jako niewystarczający. Sąd Apelacyjny wskazał, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym nie zostały przeprowadzone dowody na okoliczność charakteru posiadania nieruchomości przez pozwanego ani nie została określona wartość roszczenia. W ocenie Sądu odwoławczego świadczy to o nierozpoznaniu istoty sprawy, bowiem Sąd pierwszej instancji nie zajął stanowiska co do meritum roszczenia.

Z tym poglądem nie sposób się zgodzić. Sąd pierwszej instancji odniósł się do roszczenia sformułowanego w sprawie, wskazując, że na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego powód akceptował fakt korzystania z nieruchomości przez Związek, mając na względzie, że środki na utrzymanie nieruchomości i prowadzenie w niej muzeum czynu niepodległościowego pochodziły przede wszystkim ze składek uiszczanych przez członków stowarzyszenia oraz, że strona powodowa nie czyniła nakładów na tę działalność, zaś domaganie się zapłaty od pozwanego stanowiłoby naruszenie zasad współżycia społecznego.

Sąd odwoławczy dokonał odmiennej oceny prawnej sprawy, na skutek czego uznał, że Sąd pierwszej instancji nie przeanalizował poszczególnych przesłanek z art. 224 i art. 225 k.c. Jednocześnie Sąd Apelacyjny wskazał, że kwestia

naruszenia zasad współżycia społecznego przez powoda dochodzącego roszczenia w niniejszej sprawie powinna być przedmiotem dalszych ocen.

Sąd Najwyższy wielokrotnie już wskazywał, że wszelkie nieprawidłowości dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego, poza wskazanymi w art. 386 § 2 k.p.c. i w art. 386 § 4 *in fine* k.p.c., powinny być, w systemie apelacji pełnej, ocenione bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym (postanowienie SN z 15 grudnia 2021 r., IV CZ 48/21), a potrzeba uzupełnienia podstawy faktycznej orzeczenia nie oznacza nierozpoznania istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. ani nie uzasadnia przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (postanowienie z 18 listopada 2021 r., V CZ 45/21).

Ponadto wskazać należy, że jeżeli Sąd drugiej instancji uzna, iż nierozpoznanie istoty sprawy nastąpiło wskutek błędnego stwierdzenia przez Sąd pierwszej instancji istnienia przesłanki unicestwiającej roszczenie (w stanie faktycznym sprawy miałyby to być jego sprzeczność z zasadami współżycia społecznego), to ustalenie co do nieistnienia tej przesłanki musi mieć charakter stanowczy. Sąd Apelacyjny nie wykluczył natomiast, że wskutek dalszych ustaleń okaże się, że roszczenie jest jednak sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Oznacza to w rzeczywistości uchylenie się od stanowczej oceny, czy w sprawie nie doszło do rozpoznania istoty sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy uwzględnił zażalenie i uchylił zaskarżony wyrok na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

[as]